

Tammikuu 2010
(Päivitetty 17.3.2014)

TYÖAIKAPANKKIOHJEISTUS

Nämä työaikapankkeja koskevat ohjeet ovat suosituksia. Työaikapankeista voidaan sopia paikallisesti myös näistä ohjeista poiketen, mutta aina noudattaen lainsäädäntöä ja teknologiateollisuuden työehtosopimuksen määräyksiä.

Työaikapankilla tarkoitetaan työ- ja vapaa-ajan yhteensovitusjärjestelyä, jolla työaikaa, ansaittuja vapaita tai vapaa-ajaksi muutettuja rahamääräisiä etuuksia voidaan säästää tai lainata sekä yhdistää toisiinsa pitkäjänteisesti. Järjestelmän tarkoituksena on parantaa yrityksen tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä työntekijöiden työssä jaksamista ja ottaa huomioon työntekijöiden yksilölliset tarpeet.

Työpaikan työaikatärpeisiin ja niiden muuttumiseen vaikuttavat sisäiset ja ulkoiset tekijät. Sisäisiä tekijöitä ovat oman toiminnan organisointi ja siihen liittyvä henkilöstöpolitiikka. Ne ovat työyhteisön itsensä päätettävissä. Ulkoiset tekijät ovat markkinoiden, asiakkaiden ja muiden sidosryhmien aiheuttamia, joihin sisäisillä ratkaisuilla on pyrittävä sopeutumaan, mieluummin ennakoivasti.

Koska menestyksellinen toiminta perustuu yhä enemmän tietoon, tulee olla itsestään selvää, että kaikki tietävät oman työyhteisön osalta miksi, mitä, miten ja milloin. Yhteinen tahto edistää molemminpuolisen edun tavoittelua, vastuunottoa sekä sitoutumista tavoitteiden toteuttamiseen.

Sopimus työaikapankkijärjestelmästä

Työaikapankkijärjestelmän käyttöönotosta ja sisällöstä sovitaan työnantajan ja pääluottamusmiehen välisessä kirjallisessa käyttöönottosopimuksessa, joka on luonteeltaan kehysopimus. Siinä sovitaan järjestelmän pääsäännöt. Työnantaja ja työntekijä sopivat keskenään järjestelmän yksityiskohtaisesta soveltamisesta.

Käyttöönottosopimuksessa on syytä sopia myös menettelytavoista, joilla työaikapankkijärjestelmää ylläpidetään ja tarvittaessa sopimuksen sisältöä muutetaan. Sopimuksesta tulee ilmetä myös ne tilanteet, joissa työaikapankin saldo voidaan korvata pelkästään rahakorvauksena (tarkemmin kohdassa 7).

Työpaikalla on aiheellista säännöllisesti käsitellä yhteisesti yrityksen menestystekijöitä, vaatimuksia, muospaineita ja henkilöstön hyvinvointia. Tärkeää on aikaan saada toimintatapa, joka edistää sopimusten jatkuvaa kehittämistä ja tarvittavien muutoksien tekemistä ennakoivasti.

1. Keitä sopimus koskee

Työaikapankkijärjestelmä voi koskea kaikkia työntekijöitä tai sen soveltamisala voi olla rajattu vain osaan työntekijöistä. Sopimus voi olla myös esimerkiksi projektikohtainen. Raja uksilla ei tule kuitenkaan asettaa ketään perusteettomasti eriarvoiseen asemaan. On myös syytä sopia, koskeeko järjestelmä kesätyöntekijöitä tai muita lyhyissä työsuhteissa olevia työntekijöitä.

Työaikajärjestelyjen, palkkahallinnon sekä palkka- ja työaikakirjanpidon kannalta on myös välttämätöntä tietää, ketkä ovat järjestelmän piirissä ja mistä alkaen.

2. Työaikapankin osatekijät

Työaikapankkijärjestelmässä käytettävät osatekijät on sovittava selvästi.

Osatekijöiden tulee olla työehtosopimuksen ja työlainsäädännön perusteella lainattavissa tai säästettävissä.

Työaikapankin osatekijöiksi sovittujen erien antamista koskevat aika- ja muut rajoitteet syrjäytyvät työaikapankkisopimuksella, jos ei toisin sovita.

Mikäli sovitaan vapaan antamista koskevia aika- tai muita rajoitteita, se aiheuttaa tällaisen osatekijän osalta erillisen seurannan ja osatekijää ei voitane pitää esimerkiksi palkkaturvallaissa tarkoitettuna työaikapankin osatekijänä.

Työlainsäädännön ja työehtosopimuksen mukaan pankkiin soveltuvia osatekijöitä ovat mm:

- säännöllinen työaika
- työajan tasaamisvapaat
- ylityöt
- vuosilomalain mukainen säästövapaa
- liukuvaan työaikaan liittyvät tasauserät (esim. saldorajojen täytyessä)

Työnantajan ja pääluottamusmiehen välisessä käyttöönottosopimuksessa sovitaan, mistä osatekijöistä työpaikan työaikapankki muodostuu. Luontevaa on, että yhdeksi osatekijäksi sovitaan aina säännöllinen työaika.

Työnantaja ja työntekijä sopivat käyttöönottosopimuksessa sovituissa rajoissa järjestelmän yksityiskohtaisesta soveltamisesta.

- Säännöllisen työajan osalta menetellään kohdassa 4 sovitulla tavalla
- Muiden käyttöönottosopimuksessa mainittujen osatekijöiden siirtämisestä työaikapankkiin sovitaan työnantajan ja yksittäisen työntekijän kesken

Säännöllinen työaika

Säännöllisen työajan säästämistä työaikapankkiin tai sieltä lainaamisesta sovitaan työehtosopimuksen kohdan 19 mukaan.

Työajan tasaamisvapaat

Työajan tasaamisvapaat voivat olla yhtenä osatekijänä. Tasaamislisien maksaminen selostetaan tarkemmin liitteessä.

Ylityö

Ylitöitä ei suositella työaikapankin osatekijöiksi. Jos kuitenkin ne sovitaan osatekijöiksi, on suositeltavaa maksaa ylityölisä palkan yhteydessä ja siirtää vain ylityön perusosa työaikapankkiin.

Säästövapaa

Vuosilomalain mukainen säästövapaa voidaan siirtää työaikapankkiin.

Koska vuosiloma lasketaan arkipäivinä, työaikapankkiin siirrettävä aika saadaan kertomalla siirrettävät lomapäivät muuntokertoimella 5/6. Esimerkiksi 12 päivän vuosiloma tuottaa 10 työpäivää vapaata eli kokoaikatyöntekijälle 80 tunnin työaikapankkivapaakirjauksen.

Lomaraha on syytä maksaa siinä vaiheessa, kun säästövapaa siirretään työaikapankkiin.

3. Säännöllisen vuorokautisen ja viikoittaisen työajan enimmäismäärät, työaikasaldon säästämis- ja lainaamisrajat sekä tasoittumisjakson pituus

Säännöllisen vuorokautisen ja viikoittaisen työajan enimmäismäärät

Työehtosopimus ei aseta säännölliselle vuorokautiselle työajalle ylärajaa. Enimmäismääristä sovittaessa tulee huomioida, että työaikalain vuorokautiset ja viikoittaiset lepoaikasäännökset toteutuvat. (katso liite 3)

Työaikasaldon säästämis- ja lainaamisrajat

Säännöllisen vuorokautisen ja viikoittaisen enimmäistyöajan lisäksi on sovittava työaikasaldon +/- tuntien enimmäismäärät. Tavoitteena on se, että saldorajat mahdollistavat työajan pidentämisen ja pidempien vapaiden käyttämisen kuormitustilanteen ja työntekijän elämäntilanteen mukaan.

Työaikalain mukaan työtä voidaan tehdä keskimäärin 40 tuntia viikossa. Työehtosopimuksen mukainen säännöllinen viikoittainen työaika päivä- ja kaksivuorotyössä on keskimäärin 36,2 – 36,6 tuntia viikossa, keskeytyvässä kolmivuorotyössä keskimäärin 35,8 tuntia viikossa ja keskeytymättömässä kolmivuorotyössä keskimäärin 34,9 tuntia viikossa.

Työaikasaldon säästämisrajan asettamisessa edellä sanotusta johtuu, että vuositasolla työtä voidaan tehdä säännöllisenä työaikana enemmän

- päivä- ja kaksivuorotyössä noin 170 tuntia
- keskeytyvässä kolmivuorotyössä noin 198 tuntia
- keskeytymättömässä kolmivuorotyössä noin 240 tuntia.

Työaikasaldon enimmäismääristä sovittaessa on otettava huomioon myös muut työaikapankin osatekijät.

Tasoittumisjakson pituus

Työaikapankin perusidean, pitkäjänteisyyden, mukaisesti saldoja ei tasata vuosittain, vaan tasaaminen voi tapahtua esimerkiksi koko työsuhteen keston ajalla. Tästä seuraa se, että saldorajat voivat olla suuretkin.

Suosittelavaa on, että esimiehet käyvät kunkin työntekijän kanssa vuosittain keskustelun, jossa arvioidaan molemmin puolin pankin toteutumista asetettuihin tavoitteisiin nähden. Mikäli pankissa on + tai – saldoa enemmän kuin oli ajateltu olevan tarkoituksenmukaista, voidaan yhdessä laatia suunnitelma toimenpiteistä, joilla mahdollisesti sovittavan ajanjakson kuluessa pankkisaldo saadaan tavoitteiden mukaiseksi.

4. Säännöllisen vuorokautisen ja/tai viikoittaisen työajan järjestämistä koskevat periaatteet sekä niihin liittyvät ilmoitus- ja menettelytavat

On ensiarvoisen tärkeää, että työaikapankin käyttöönottosopimuksessa on sovittu ”pelisäännöt” osatekijöiden käyttämisestä sekä niihin liittyvistä ilmoitus- ja menettelytavoista. Onnistuneella järjestelmällä yhteen sovitetaan työpaikan toiminnalliset ja työntekijän yksilölliset tarpeet.

Tällöin korostuvat seuraavat asiat:

- milloin tehdään lyhyempää tai pidempää säännöllistä vuorokautista/viikoittaista työaikaa ja niihin liittyvät ilmoitusajat
- vapaiden antamiseen liittyvät ilmoitus- ja menettelytavat
- menettelytavat mahdollisissa muutostilanteissa, esimerkiksi sovitun vapaan siirtäminen jommankumman osapuolen tarpeesta

Liukuva työaika ja työaikapankki voidaan myös sopia yhdistää yhdeksi ja samaksi järjestelyksi.

5. Palkkaperuste, jonka perusteella aikaa ja/tai rahaa säästetään tai lainataan

Työaikapankkijärjestelmässä aikaa ja/tai rahaa säästetään tai lainataan.

Palkan maksamisen kannalta tämä tarkoittaa seuraavaa:

1. Säästettäessä aikaa ja/tai rahaa, näitä vastaava palkan maksu siirtyy vapaan pitämisen yhteyteen
2. Lainattaessa aikaa ja/tai rahaa, palkkaa maksetaan ennakoon
3. Siirroissa suositellaan käytettäväksi voimassa olevaa aikapalkkaa

Erilliset lisät kuten vuorotyö- ja olosuhdelisät suositellaan maksettavaksi tekemishetken palkanmaksussa.

Yksityiskohtaisempi selostus esimerkkeineen tasaisesta palkanmaksusta on liitteessä 1 tasainen palkanmaksu.

Laskelma työaikapankin saldosta (tiliote)

Työntekijälle annetaan laskelma työaikapankin saldosta ja siinä tapahtuneista muutoksista.

Laskelma voidaan antaa muun muassa seuraavilla tavoilla:

- tiedot merkitään erillisinä erinä palkkalaskelmalle
- tiedot merkitään erilliseen tiliotteeseen
- tiedot ovat ajantasaisesti katsottavissa esimerkiksi tietojärjestelmistä

Laskelma tai tiliote annetaan palkkakaussittain, tilin saldon muuttuessa tai vähintään puoli-vuosittain.

6. Työkyvyttömyyden vaikutuksesta työaikapankkivapaan käyttöön

Ennen järjestelmän käyttöönottoa on syytä sopia, miten menetellään tilanteissa, joissa henkilö tulee työkyvyttömäksi ennen työaikapankkivapaan alkamista tai sen aikana. Sovittava on myös tilanteet, joissa henkilö olisi muusta syystä estynyt työnteosta.

Työaikapankkisopimuksella voidaan sopia asiasta esimerkiksi seuraavasti:

- Jos henkilö on ennen sovitun työaikapankkivapaan alkamista työkyvytön tai työkyvyttömyys alkaa pankkivapaata pidettäessä, siirtyvät sovitut vapaat myöhemmin pidettäväksi sillä edellytyksellä, että henkilö ilmoittaa työkyvyttömyydestään ilman aiheetonta viivytystä.
- Työkyvyttömyystilanteissa noudatetaan ns. aikaprioriteettiperiaatetta. Tämä tarkoittaa sitä, että poissaolon katsotaan johtuvan siitä syystä, josta on ilmoitettu / sovittu tai joka on alkanut ensin. Jos henkilön työkyvyttömyys alkaa pankkivapaan aikana, poissaolon syynä pidetään pankkivapaata.

7. Ennakkonpidätys ja muut vähennykset palkasta sekä työnantajamaksut

Ennakkonpidätys suoritetaan Verohallituksen lausunnon mukaan vapaaksi vaihdettujen rahasuoritusten ja työaikapankkiin säästettyjen vapaiden osalta vasta silloin, kun työaikapankin säästöä käytetään.

Työaikapankin saldo voidaan korvata pelkästään rahana ainoastaan poikkeuksellisissa tilanteissa, jotka on sovittava käyttöönottosopimuksessa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa työsuhteen päättymisen, työaikapankkisopimuksen irtisanominen sekä työntekijän työsuhteen ehtojen muutos kuten siirtyminen osa-aikatyöhön tai henkilöstöryhmän vaihtuminen. Poikkeustilanteita voivat olla myös pidemmät palkattomat vapaat.

Pankkivapaa-ajalta maksettavasta palkasta maksetaan samat sosiaalivakuutusmaksut kuin muustakin palkasta, eli:

- työnantajan sosiaaliturvamaksu;
- työeläkevakuutusmaksu;
- tapaturmavakuutusmaksu;
- työttömyysvakuutusmaksu;
- ryhmähenkivakuutusmaksu.

Työnantajan on myös perittävä palkasta:

- työntekijän eläkevakuutusmaksu;
- palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu;
- ay-jäsenmaksu, jos työnantaja sen työntekijän palkasta muutoinkin perii.

8. Palkkaturva

Palkkaturvasäädöksen mukaan työaikapankilla tarkoitetaan yritys- ja työpaikkakohtaisesti kirjallisesti sovittua työntekijöiden työaikajärjestelyä, jolla voidaan säästää työaikaa, ansaittuja vapaita tai vapaa-ajaksi muutettuja rahamääräisiä korvauksia toisiinsa yhdistäen ja nostaa palkallista vapaa-aikaa.

Työaikapankkiin perustuva saatava voidaan maksaa palkkaturvana, jos työaikapankkijärjestelmän käyttöönotosta ja sisällöstä on työpaikalla kirjallisesti sovittu. Lisäksi edellytetään, että saatavien ja niiden ajankohdat ovat todettavissa työaika- ja palkkakirjanpidosta. Palkkaturvana maksettavan työaikapankkisaatavan enimmäismäärä samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on työntekijän kuuden kuukauden palkkaa vastaava määrä.

Jos työpaikalla ei ole sovittu työaikapankista tai vuosilomalain, työaikalain tai työehtosopimuksen sallimia osatekijöitä ei säästetä työaikapankkiin, palkkaturvan enimmäismäärä on näiden erien osalta samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella yhteensä 15 200 euroa yhtä työntekijää kohden. Tällaisia eriä voivat olla esimerkiksi säästövapaa tai ylitöiden korvaaminen vapaana.

9. Työttömyysturva

Pankkivapaa-aika katsotaan palkansaajan työssäoloehtoon luettavaksi työksi ja vapaan ajalta maksettu palkka luetaan mukaan työttömyyspäivärahan perusteena olevaan ansioon. Myös työaikapankista lainattu vapaa-aika on työssäoloehtoon luettavaa työaikaa. Työaikapankkivapaan ajalta maksettu palkka merkitään palkkatodistukselle. Työaikapankkiin säästettyjä osatekijöitä ei sen sijaan oteta huomioon työttömyyspäivärahan perusteena olevassa ansiossa. Tästä syystä työaikapankkiin säästettyjä eriä ei palkkatodistukselle merkitä.

Työaikapankin saldo maksetaan rahakorvauksena yleensä työsuhteen tai työaikapankkijärjestelyn päättyessä. Työaikapankista maksettua rahakorvausta ei lueta työttömyyspäivärahan perusteena olevaan ansioon. Tästä syystä rahakorvaus ja sen maksupäivämäärä merkitään aina lisätietoina palkkatodistukselle. Rahakorvauksella tarkoitetaan työttömyysturvalaissa työaikapankista nostettua palkkaa, jota vastaavaa vapaa-aikaa ei ole pidetty.

Lähtökohtana on, että lomautusten sijasta käytetään työaikapankkisäästöjä. Jos lomautetulla työntekijällä on työaikapankissa säästössä vapaa-aikaa, on hänellä kuitenkin oikeus työttömyysetuuteen. Mikäli työntekijälle on kahden kuukauden kuluessa ennen kokoaikaisen lomautuksen alkamista tai lomautuksen aikana maksettu rahakorvausta työaikapankista, jaksotetaan korvaus lomautusilmoituksen mukaisille lomautuspäiville.

Liitteet:

liite 1 tasainen palkanmaksu

liite 2 mallisopimus

liite 3 työaikapankista paikallisesti sovittaessa huomioitavia tulkintoja ja määräyksiä

Liite 1: tasainen palkanmaksu

Tammikuu 2010
(Päivitetty 17.3.2014)

TASAINEN PALKAN MAKSU

Työaikapankkijärjestelmässä aikaa ja/tai rahaa säästetään tai lainataan.

Palkan maksamisen kannalta tämä tarkoittaa seuraavaa:

4. Säästettäessä aikaa ja/tai rahaa, näitä vastaava palkan maksu siirtyy vapaan pitämisen yhteyteen
5. Lainattaessa aikaa ja/tai rahaa, palkkaa maksetaan ennakoon
6. Siirroissa suositellaan käytettäväksi voimassa olevaa aikapalkkaa

Erilliset lisät kuten vuorotyö- ja olosuhdelisät suositellaan maksettavaksi tekemishetken palkanmaksussa.

Edellä mainitut vaateet voidaan toteuttaa ns. tasaisen palkan maksun menetelmällä, joka tarkoittaa sitä, että:

1. Palkat lasketaan normaalisti todella tehtyjen työtuntien ja muun ajankäytön mukaisesti ja palkan tasaaminen suoritetaan bruttopalkkatasolla ennen ennakonpidätystä.

Todellisen ajankäytön perusteella lasketut palkat ovat laskentaperusteena

- a. laskettaessa tuntipalkkaisen työntekijän neljännesvuoden keskituntiansiota
- b. laskettaessa lomanmääräytymisvuoden keskituntiansiota
- c. yrityksen omiin tarpeisiin kuten palkkojen kohdentamiseen työnumeroille
- d. palkkatilastoinnissa

2. Bruttopalkkatasolla tehtävät toimenpiteet

- a. palkkakaudella, jolla tehdään pidempää säännöllistä työaikaa, bruttopalkasta vähennetään pidempää työaikaa vastaava palkka
- b. muiden työaikapankin osatekijöiden kanssa menetellään a-kohdan mukaisesti
- c. palkkakaudella, jolla säästettyä työaikaa pidetään vapaana tai lainataan, tätä aikaa vastaava palkka lisätään palkkakauden todella tehdyttä työajalta ja muulta ajankäytöltä laskettuun palkkaan

Kohtien 2 a – c mukaan laskettu bruttopalkka on laskentaperusteena

- ennakonpidätykselle ja muille palkasta tehtäville vähennyksille
- työnantajan sosiaalivakuutusmaksuille

LASKENTAESIMERKKEJÄ TASAISESTA PALKANMAKSUSTA

Esimerkki 1: Säännöllisen työajan säästäminen työaikapankkiin

Säännölliseksi vuorokautiseksi työajaksi on sovittu 12 tuntia. Kahdeksan tunnin ylittävä työaika siirretään työaikapankkiin. Työntekijä tekee työtä vaihtelevasti sekä aika- että suorituspalkalla. Palkan tasaaminen suoritetaan aikapalkalla.

Työntekijän aikapalkka ja suorituspalkkatyön ansiot (euroa/tunti) ovat olleet palkkakaussittain (PK):

	PK 1	PK 2	PK 3
Aikapalkka	13,00	13,00	13,00
Suorituspalkkatyön ansio	15,00	15,50	14,50

Työaikapankkiin siirretään palkkakaudesta yksi 20 tuntia ja palkkakaudesta kaksi 10 tuntia. Palkkakaudesta kolme hän pitää palkallista vapaata 30 tuntia.

PK	AIKATYÖ		SP-TYÖ		BRUT- TO- PALKKA	TYÖAIKAPANKKI		PALKAN TASAUS	MAKSE- TAAN
	tunnit	eurot	tunnit	eurot		säästö/nosto	saldo		
1	50	650	50	750	1400	+ 20	+ 20	- 260	1140
2			90	1395	1395	+ 10	+ 30	- 130	1265
3			50	725	725	- 30	0	+390	1115

Esimerkki 2: Säännöllisen työajan lainaaminen työaikapankista

Säännölliseksi vuorokautiseksi työajaksi on sovittu 12 tuntia. Kahdeksan tunnin ylittävä työaika siirretään työaikapankkiin. Työntekijä tekee työtä vaihtelevasti sekä aika- että suorituspalkalla. Palkan tasaaminen suoritetaan aikapalkalla.

Työntekijän aikapalkka ja suorituspalkkatyön ansiot (euroa/tunti) ovat olleet palkkakaussittain (PK):

	PK 1	PK 2	PK 3
Aikapalkka	13,00	13,00	13,00
Suorituspalkkatyön ansio	14,50	15,00	15,50

Työaikapankista lainataan palkkakaudesta yksi 30 tuntia. Palkkakaudesta kaksi työaikapankkiin siirretään 20 tuntia ja palkkakaudesta kolme 10 tuntia.

PK	AIKATYÖ		SP-TYÖ		BRUT- TO- PALKKA	TYÖAIKAPANKKI		PALKAN TASAUS	MAKSE- TAAN
	tunnit	eurot	tunnit	eurot		säästö/nosto	saldo		
1			50	725	725	- 30	- 30	+ 390	1115
2	50	650	50	750	1400	+ 20	- 10	- 260	1140
3			90	1395	1395	+ 10	0	- 130	1265

Esimerkki 3: Työajan tasaamisvapaa siirretään työaikapankkiin

Työntekijän kanssa on sovittu, että työajan tasaamisvapaaat kahdelta vuodelta (= 200 tuntia) siirretään työaikapankkiin pidettäväksi myöhemmin palkallisena vapaana.

Esimerkin havainnollistamiseksi työntekijän aikapalkka ja keskituntiansio ovat koko vuoden samat. Työaikapankkisiirroissa laskentaperusteena on aikapalkka.

Työntekijän aikapalkka ja neljännesvuoden keskituntiansio (euroa/tunti) ovat olleet

	Vuosi A	Vuosi B	Vuosi C
Aikapalkka	13,00	14,00	15,00
Keskituntiansio	14,00	15,00	16,00

Vuonna C hän pitää tasaamisvapaaat palkallisena vapaana eli 25 työpäivää, jotka jakautuvat kolmelle palkkakaudelle.

Tasaamisvapaan määrä työviikkoa kohti on 2,1 tuntia (100 tuntia/47,14 viikkoa) ja 2 viikon palkkakautta kohti 4,2 tuntia. Työaikapankkiin siirretään palkkakausittain 4,2 tuntia ja tätä vastaava palkka vähennetään bruttopalkasta.

Esimerkissä eurot on pyöristetty lähimpään euroon.

PK = 2 viikon palkkakausi

VUOSI A									
PK	AIKATYÖ		Tasaamislisä		BRUTTO-PALKKA	TYÖAIKAPANKKI		PALKAN-TASAUS	MAKSE-TAAN
	tunnit	eurot	tunnit	eurot		säästö/nosto	saldo		
1	80	1040		71	1111	+ 4,2	+ 4,2	- 55	1056
2	80	1040		71	1111	+ 4,2	+ 8,4	- 55	1056
jne.									
YHT	1724	22412		1521	23933		+ 100	1300	22633

VUOSI B									
PK	AIKATYÖ		Tasaamislisä		BRUTTO-PALKKA	TYÖAIKAPANKKI		PALKAN-TASAUS	MAKSE-TAAN
	tunnit	eurot	tunnit	eurot		säästö/nosto	saldo		
1	80	1120		76	1196	+ 4,2	+ 104,2	- 59	1137
2	80	1120		76	1196	+ 4,2	+ 108,4	- 59	1137
jne.									
YHT	1724	24136		1629	25765		+ 200	1400	24365

VUOSI C									
PK	AIKATYÖ		Tasaamislisä		BRUTTO-PALKKA	TYÖAIKAPANKKI		PALKAN-TASAUS	MAKSE-TAAN
	tunnit	eurot	tunnit	eurot		säästö/nosto	saldo		
1					0	- 80	+ 120	+ 1200	1200
2					0	- 80	+ 40	+ 1200	1200
3	40	600		40	640	- 40	0	+ 600	1240

Esimerkki 4: Vuosilomalain mukainen säästövapaa siirretään työaikapankkiin

Työntekijän kanssa on sovittu, että vuosilomalain mukainen säästövapaa, 6 lomapäivää, siirretään työaikapankkiin.

Työntekijän aikapalkka on 13 euroa ja lomanmääräytymisvuoden keskituntiansio 14 euroa tunnissa.

Työntekijän 30 lomapäivän lomapalkka on 3113,60 euroa (222,4 x 14 euroa). Kuuden lomapäivän osuus on $6/30 \times 3113,60 = 622,72$ euroa. Palkan tasaaminen suoritetaan aikapalkalla.

Työaikapankkiin siirrettävä aika saadaan muuntokertoimella 5/6 eli kuuden lomapäivän siirrosta tulee työaikapankkiin $5/6 \times 6$ päivää x 8 tuntia = 40 tuntia.

PK	AIKATYÖ		SÄÄSTÖVAPAA		BRUTTO-PALKKA	TYÖAIKAPANKKI		PALKAN TASAUS	MAKSETAAN
	tunnit	eurot	tunnit	eurot		säästö/nosto	saldo		
1	80	1040		623	1663	+ 40	+ 40	- 520	1143

Työntekijän pitäessä työaikapankkivapaata, hänelle maksetaan vapaan ajalta palkka voimassa olevan aikapalkan mukaan.

Esimerkki 5: Ylityön perusosat siirretään työaikapankkiin

Työntekijän kanssa on sovittu, että ylityön perusosat siirretään työaikapankkiin ja korotusosat maksetaan palkanmaksun yhteydessä

Työntekijän aikapalkka on 13 euroa ja keskituntiansio 14 euroa tunnissa. Työntekijä on tehnyt palkkaudella 20 tuntia ylityötä, jotka oikeuttavat 50 % ylityölisään.

PK	AIKATYÖ		YLITYÖ		BRUTTO-PALKKA	TYÖAIKAPANKKI		PALKAN TASAUS	MAKSETAAN
	tunnit	eurot	tunnit	eurot		säästö/nosto	saldo		
1	100	1300	20	140	1440	+ 20	+ 20	- 260	1180

Työntekijän pitäessä työaikapankkivapaata, hänelle maksetaan vapaan ajalta palkka voimassa olevan aikapalkan mukaan.

LIITE 2

MALLISOPIMUS

Tammikuu 2010
(Päivitetty 17.3.2014)

TYÖAIKAPANKKI		
SOPIMUKSEN OSAPUOLET	Työnantajan edustaja	Pääluottamusmies
SOPIMUKSEN TARKOITUS		
SOPIMUKSEN SOVELTAMINEN	Sopimusta sovelletaan: a) koko henkilöstöryhmään ☐ b) tiettyyn osaan henkilöstöryhmästä ☐ mikä ryhmä?	
MITÄ SOVITAAN	Työaikapankin osatekijät: Säännöllisen työajan enimmäispituus: Saldorajat (+/-): Tasoittumisjakso: Palkkaperuste: (mitä palkkaperustetta käytetään, kun aikaa/rahaa säästetään, lainataan tai vapaita pidetään) Työaikapankkivapaat ja työkyvyttömyys: Työaikapankkisaldon korvaaminen poikkeustilanteissa rahana: työsuhteen päättyminen ☐ työsuhteen ehtojen merkittävä muutos ☐ työaikapankkisopimuksen irtisanominen ☐	
TYÖAJAN JÄRJESTÄMISEEN JA VAPAAN ANTAMISEEN LIITTYVÄT ILMOITUSAJAT / MENETTELYTAVAT		
MITEN TYÖAIKAPANKIN TOIMIVUUTTA TARKASTEELLAAN	(esimerkiksi vuosittain)	
SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO	a) toistaiseksi ☐ irtisanomisaika ☐ (6kk, jos muusta ei sovittu) b) määräajaksi ☐ ajanjakso, jonka sopimus on voimassa:	
PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS	Paikka:	Päivämäärä:
	Työnantajan edustaja	Pääluottamusmies

LIITE 3

TYÖAIKAPANKISTA PAIKALLISESTI SOVITTAESSA HUOMIOITAVIA TULKINTOJA JA MÄÄRÄYKSIÄ

1. Tulkintoja

Viikoittaisena tes-ylityönä korvataan työntekijän työtuntijärjestelmän mukaisena vapaapäivänään tekemä työ, mikäli hän työaikapankkivapaan takia ei ole tehnyt työviikon säännöllistä viikoittaista työaikaansa vastaavia tunteja.

Arkipyhäkorvauksen saamisen edellytyksenä on se, että työntekijä on ollut työtuntijärjestelmän mukaisesti työssä joko viimeisenä arkipyhää edeltäneenä tai sen jälkeisenä työpäivänä. Näitä edellytyspäiviä siirtää työajan tasaamisvapaan lisäksi myös työaikapankkivapaa.

Luontoisedut ovat säännölliseltä työajalta maksettavaa palkkaa ja ne ovat pankkivapaan aikana yleensä työntekijän käytettävissä

Huom! työaikapankkia koskevat työehtosopimuksen **kohdan 19.8** määräykset eivät aiheuta muutostarpeita niihin paikallisiin sopimuksiin, joissa on sovittu tai sovitaan ns. keskimääräisestä viikoittaisesta työajasta ja ainoa sovittu säästettävä erä on säännöllinen työaika.

2. Määräyksiä

Säännöllinen työajan pituus ja työajan järjestäminen paikallisesti sopien

Työaikalain mukaan säännöllinen työaika saa olla enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan järjestää myös keskimäärin 40 tunniksi enintään 52 viikon ajanjakson aikana.

Teknologiатеollisuuden työehtosopimus antaa mahdollisuuden sopia paikallisesti toisin muun muassa vuorokautisen ja viikoittaisen työajan enimmäispituudesta sekä yli vuoden pituisesta tasoittumisjaksosta työaikapankkisopimuksella. Työehtosopimus ei aseta paikallisesti sovittavalle vuorokautiselle tai viikoittaiselle säännöllisen työajan pituudelle enimmäisrajaa. Työaikalain pakottavat lepoaikasäännökset asetavat kuitenkin rajan työajan pidentämiselle.

Katso:

Työaikalaki 3 luku 6 §

Teknologiатеollisuuden työehtosopimuksen kohdat 19.1 ja 19.7

Liukuva työaika

Työaikalaissa liukuvalla työajalla tarkoitetaan työaikajärjestelyä, jossa työntekijä voi sovituisissa rajoissa päättää itse työn alkamis- ja päättymisajankohdan. Liukuma-aika voi lain mukaan olla enintään 3 tuntia. Vuorokautista säännöllistä työaikaa voidaan siten pidentää tai lyhentää enintään 3 tuntia. Lain mukaisessa liukuvassa työajassa enimmäiskertymä saa olla työntekijällä enintään 40 tuntia. Viikoittainen säännöllinen työaika tulee tasoittua enintään 40 tuntiin viimeistään työsuhteen päättyessä.

Työehtosopimuksen mukaan voidaan paikallisesti sopia säännöllisen työajan enimmäiskertymästä toisin. Liukuvan työajan järjestelmä on myös mahdollista yhdistää paikallisesti sopien osaksi työaikapankkia.

Katso:

Työaikalaki 3 luku 13 §

Teknolohiateollisuuden työehtosopimuksen kohta 19.7

Lepoajat

Päivittäinen lepoaika

Työaikalain ja työehtosopimuksen kohdan 19.6 mukaan työntekijälle on annettava työvuoron aikana säännöllinen vähintään tunnin mittainen lepoaika. Vuorotyöntekijälle annettava lepoaika on lain mukaan vähintään ½ tuntia tai tilaisuus aterioida työn ohessa. Työehtosopimus mahdollistaa paikallisen toisin sopimisen päivittäisestä lepoajasta.

Katso:

Työaikalaki 6 luku 28 §

Teknolohiateollisuuden työehtosopimuksen kohdat 19.6 ja 19.7

Vuorokausilepo

Työaikalain mukaan kaikille työntekijöille on annettava vähintään 11 tunnin vuorokausilepo. Vuorokausilepo on annettava jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana.

Vuorokausilepoa on mahdollista lyhentää liukuvan työajan järjestelmässä tai tilapäisesti paikallisesti sopimalla siten, että se on vähintään 7 tuntia. Lisäksi erityisissä tilanteissa vuorokausilepo on mahdollista lyhentää 5 tuntiin. Nämä tilanteet on lueteltu työaikalaissa.

Työehtosopimus mahdollistaa paikallisen toisin sopimisen vuorokausilevosta, mutta tällöinkin tulee noudattaa työaikalain ehdottomia määräyksiä.

Katso:

Vuorokausilepo työaikalaki 6 luku 29 §

Teknolohiateollisuuden työehtosopimuksen kohta 19.7

Viikoittainen vapaa-aika

Työntekijälle on työaikalain mukaan annettava vähintään 35 tunnin pituinen keskeytymätön viikoittainen vapaa-aika. Viikoittainen vapaa-aika on annettava mikäli mahdollista sunnuntain yhteydessä. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa.

Työnantaja voi myös järjestää viikoittaisen vapaa-ajan keskimäärin 35 tunniksi 14 vuorokauden ajanjaksoissa siten, että vapaa-aika on vähintään 24 tuntia viikossa. Keskeytymättömässä kolmivuorotyössä vapaa-ajan keskimääräistäminen on mahdollista enintään 12 viikon aikana siten, että vapaa-aikaa on vähintään 24 tuntia viikossa.

Jos työntekijä ei ole saanut viikoittaista vapaa-aikaansa, se on korvattava lyhentämällä hänen säännöllistä työaikaansa yhtä pitkällä ajalla kuin hänellä on saamatta viikoittaista vapaa-aikaa. Työaikaa on lyhennettävä viimeistään 3 kuukauden kuluessa viikoittaisena vapaa-aikana tehdyn työn tekemisestä, jollei toisin sovita. Työntekijän suostumuksella saamatta jäänyt vapaa-aika voidaan vapaan sijasta korvata rahana.

Työehtosopimuksessa on määräyksiä liittyen viikkovapaaseen ja saamatta jääneen viikkovapaan korvaamiseen rahana. Suositeltavana eikä myöskään työsuojelullisesti perusteltuna voida pitää sitä, että viikkovapaa siirretään työaikapankkiin ja viikoittainen vapaa-aika jää säännönmukaisesti toteutumatta.

Katso:

Työaikalaki 6 luku 31 §

Teknolohiateollisuuden työehtosopimuksen kohta 20.10

Työajan tasaaminen päivä- ja kaksivuorotyössä (ns. pekkaset)

Työajan tasaamisvapailia lyhennetään keskimääräistä viikkotyöaikaä päivä- ja kaksivuorotyössä työehtosopimuksessa sovitun pituiseksi.

Työehtosopimus mahdollistaa tasaamisvapaita toisin sopimisen silloin, kun ne ovat osana työaikapankkia.

Katso:

Teknolohiateollisuuden työehtosopimuksen kohta 19.2

Teknolohiateollisuuden työehtosopimuksen kohta 19.8

Lisä- ja ylityöt

Lisätyöllä tarkoitetaan työtä, joka ylittää sovitun työehtosopimuksen mukaisen työajan, mutta ei ylitä työaikalaissa säädettyä säännöllisen työajan enimmäismäärää. Ylityöllä tarkoitetaan työaikalain mukaisen säännöllisen työajan ylittävää työtä, jota tehdään työnantajan aloitteesta ja työntekijän suostumuksella.

Työehtosopimuksen mukaan lisätö korvataan ns. tes-ylityönä muun muassa silloin, kun tehty työaika ylittää työtuntijärjestelmässä työajan tasaamiseksi vahvistetun alle 40 tunnin viikoittaisen työtuntimäärän. Työaikalain mukaan lisä- tai ylityöstä maksettava palkka voidaan sopia vaihdettavaksi osin tai kokonaan vastaavaan vapaa-aikaan työntekijän säännöllisenä työaikana.

Työehtosopimus mahdollistaa paikallisen sopimisen ns. yhden ylityön käsitteestä, jolloin ylityöstä maksettavan korvausprosentin suuruus voidaan sopia toisin kuin työehtosopimukseen on kirjattu.

Katso:

Työaikalaki 4 luku 17 §, 18 §, 22 § ja 23 §

Teknolohiteollisuuden työehtosopimuksen kohdat 20.1 - 20.7 ja 20.9

Säästövapaa

Työnantaja ja työntekijä saavat sopia 18 päivää ylittävän osan lomasta pidettäväksi seuraavalla lomakaudella tai sen jälkeen säästövapaana. Lisäksi työntekijällä on oikeus säästää 24 päivää ylittävä osa lomastaan, jos siitä ei aiheudu työpaikan tuotanto- ja palvelutoiminnalle vakavaa haittaa

Mikäli työaikapankin yhdeksi osatekijäksi on paikallisesti sovittu säästövapaa ja työntekijä siirtää säästövapaansa työaikapankkiin, käyttäytyy vapaa tämän jälkeen työaikapankin sääntöjen mukaisesti.

Katso:

Vuosilomalaki 5 luku 27 §